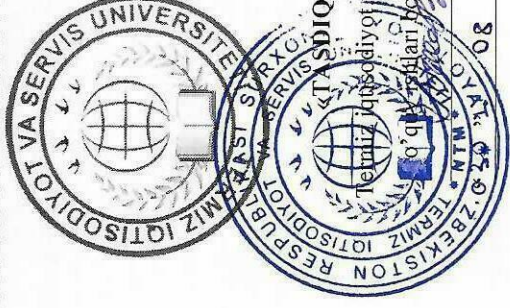

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

«**QAT'IBOSITDIQLAYMAN**»

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
«**Qat'ibositan**» bo'yicha prorektori
Esanov A.M.

2024 yil

**LOTIN TILI VA TIBBIY TERMINOLOGIYA
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	900000--Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	910000 – Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	60910200 – Davolash-ishi

Tibbiyot fakulteti

60910200 – Davolash-ishi ta'lim yo'nalishi

Fan nomi	Lotin tili va tibbiy terminologiya	
Fan turi	Majburiy	
Fan kodi	LTTTB142	
Yil	6	
Semestr	II	
Ta'lim shakli	Kunduzgi	
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	120	
Ma'ruza	-	
Amaliy mashg'ulotlar	48	
Laboratoriya mashg'uloti	-	
Seminar	-	
Mustaqil ta'lim	72	
Kredit miqdori	4 ECTS	
Baholash shakli	Yozma	
Fan tili	O'zbekcha	

Fan maqsadi (FM)

FM 1	<p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda ta'lim tarbiya, qonun va qoidalardan hamda didaktik tamoyillaridan kelib chiqib, davolash, professional ta'lim (davolash ishi) fakultetlari talabalarining Lotin tili va tibbiy terminologiya modulini asosini o'zlashtirishga, shuningdek bu bilimlarni amaliyotda qo'llash, shakllantirishga va talabalarga tibbiy atamalarini lotin va yunon dubletlarini o'rganish yo'li bilan yunaltilgan o'z kasbiy mahoratlarini kengaytirish va rivojlantirish, ularning kundalik, ilmiy va kasbga oid sohalarda faoliyat olib borishlarida kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirish.</p> <p>Fanni o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan bilimlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Anatomiya Gistologiya Morfologiya Terapiya <p>Ta'lim natijalari</p> <p>Bilimlar jihatidan:</p> <p>Talaba bilishi kerak: 1-semestr:</p> <p>lotin tili va tibbiy terminologiya modulining xususiyatlari haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</p> <p>grammatika elementlari (tibbiy atamashunoslikda qo'llaniladigan ot va sifatning turlanishi, moslashuv dastur bo'yicha fe'l, old qo'shimchalar, son va sifatdosh) ni; atamalarini to'g'ri talaffuz qilish.</p>
TN 2	<p>A'etar bo'yicha klinik atamalarini tuzish va umumiy mazmunini aniqlovchi topshiriqlarni bajarish;</p> <p>asosiy mazmunni bildiruvchi ma'noli qisimlarga ajratish; farmasevtik atamalarini tuza bilish;</p> <p>reseptlarni savodli yozish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;</p> <p>faol so'z boyligi tarzida 900–1000 ta leksik va so'z yasash birliklarini bilishi va foydalana olishi, (konikma)</p> <p>lotin tilida o'qish va yozish,</p> <p>tibbiy-anatomik, klinik, farmasevtik atamalarini, afarizmlarni lotin tiliga va lotin tilidan tarjima qilish</p>
TN 3	<p>Ixtiyoriy tibbiy atamalarini tuza olish va tushuntira bilish.</p>
TN 4	

	Retseptlarni tez va savodli yoza olish. Bilim va ko'nikmalarni keying kurslarda mazkur modulda davomli o'zlashtirish jarayonida mustahkamlanadi va malakalarga ega bo'lishi kerak. (malaka)
	Qo'llanilish jihatidan:
TN 5	grammatik formalarni tushunish va atamalarining ma'nosini bilish;
TN 6	mustaqil ravishda lug'atsiz yoki lug'at bilan anatomic, klinik va farmasevtik atamalarini tarjima qila olish va tuzishga qaratilgan

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi)

	I semestr
1.	Tibbiy terminologiyaga kirish. Lotin alifbosi. Unli va undosh harflar. Diftong va digraflar. Xarf birikmalari. Urg'u qo'yish qoidalari.
2.	Ot: grammatik kategoriyalar, lug'at shakli haqida tushuncha, otlarning turlanishi, rodini aniqlash. Negiz. Moslashmagan aniqlovchi ishtirokida anatomic terminlar.
3.	Murakkab anatomic atamalar strukturasi. : Moslashgan aniqlovchi ishtirokida anatomic terminlar.
4.	Sifat darajalari: Qiyosiy daraja, yasalishi va turlanishi. qo'shimchalari.
5.	Orttirma daraja. Yasalishi, turlanishi va qo'shimchalari.
6.	Otlarning 3-turlanishi. Genus masculinum. O'ziga xos hususiyatlari genus masculinum.
7.	I-V turlanishdagi otlarning I-III turlanishdagi sifatlarining bosh kelishik ko'plik (Nominativus pluralis) qo'shimchalari.
8.	Sonlar: Tartib va sanoq sonlar. Lotin va grek son old qo'shimchalari.
9.	Anatomic terminologiya buyicha yakuniy mashg'ulot.
10.	II.Bo'lim. Klinik terminologiyaga kirish. Klinik atamalar yasash usullari. Suffiksatsiya.
11.	Prefiksatsiya usuli.
12.	Klinik terminlar yasovchi atama elementlar. A'zo va tana qismlarini ifodalovchi yunon – lotin dubletlari. Ilmni, fanni, diagnostik usullarni, davolashni, izirobni, kasalliklarni ifodalovchi yunon atama elementlar.

13.	Yunon– lotin dubletlari. Organlardagi va to'qimalardagi patologik o'zgarishlarni, terapevtik va xirurgik usullarni ifodalovchi yunon atama element.
14.	Yunon–lotin dubletlari va yakka AElar. To'qimalar, organlar, suyuqliklar, sekretlar, jins xamda yoshni ifodalovchi yunon–lotin dubletlari. Funktsional va patologik xolat xamda jarayonlarni ifodalovchi yakka AElar.
15.	Yunon – lotin dubletlari va yakka AElar. Turli fizik xususiyat, sifat, munosabat va boshka belgilarni ifodalovchi yakka AElar.
16.	Klinik terminologiya bo'yicha yakuniy dars. Kollokvium.
17.	III. Bo'lim. Farmasevtik terminologiyaga kirish. Dorivor moddalarning trivial nomlari. Tarkibiy qismchalar. Dori shakllari.
18.	Farmasevtik terminlar strukturasi).
19.	Fe'l va uning grammatik kategoriyalari. Standart reitseptura formulirovkalari fe'llar bilan.
20.	Standart reitseptura formulirovkalari ko'makchilar bilan.
21.	Retsept strukturasi. Retsept yozish qoidalari Tabletkka, shamchalar va ko'z plyonkalarini yozishda tushum kelishigini qo'llanilishi.
22.	Retsepturada kimyoviy elementlar. Kislotalar.
23.	Oksidlar. Tuzlar. Retseptda asosiy qisqartmalar.
24.	Farmasevtik terminologiya bo'yicha umumlashtirilgan mashg'ulot.

Mustaqil ta'lim (Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular)

	I semestr
1	Lotin tili tarixi
2	Zamonaviy tillarda lotinshunoslik
3	Rim sonlari
4	Rim kalendari
5	Rim ismlari
6	Gippokrat qasamyodi
7	Meditsina va san'at
8	Tibbiyot emblemalari.
9	Tibbiyotda lotin- yunon mifologiyalari
10	Yunon-lotin epigrammalarida tibbiyot va salomatlik
11	Lotin iboralarining hayotimizning barcha jabhalarida tutgan o'rni
12	Talabalar leksikasi

13	Qadimgi Rim faylasuflari, yozuvchilari va shifokorlari
14	Anatomik iboralarning tarjimai
15	Rim va Gresiyada davolashning kadimiy usullari
16	Antik davr tabiiblari
17	Meditsina va san'at
18	Kadimgi Gresiya va Rimda jarrohlik usullari
19	Antik davr texnologiyalari
20	Qadimgi Gresiyada kosmetologiyani qo'llanishi
21	Zamonaviy kosmetologiya
22	Retsept tarixi
23	Lotin iboralarning hayotimizning barcha jabhalarida tutgan o'rnini
24	Dorivor o'simliklar
25	Kadimgi Gresiya va Rimda jarrohlik usullari
26	Zamonaviy tibbiyot texnologiyalari
27	Olmosh. (ego-men, poroma- men uchun, tersi- toza holda).
28	Lotin tili gaplarining strukturasi. (Corpus hominis e capite, trunco et membris constant).
29	"Sum, esse" – Bor bo'lmoq fe'lini tuslanishi. (Est modus in rebus)
30	Anatomic va gistologik nomenklaturalarida qo'llanilgan hozirgi zamon sifatdoshining aniqlik nisbati. (abdu-sius-uzoqlashuvchi, perfarans-yoriluvchi)
32	Qadimgi Rim faylasuflari, yozuvchilari va shifokorlari
33	Anatomic va gistologik nomenklaturalarida qo'llanilgan o'tgan zamon sifatdoshining majhurluk nisbati. (sercumflexus-egilgan, perfarantus-teshilgan)
34	Profisional tillar va ularning milliy tilda asosiy hususiyatlari
35	Lotin tili gaplarining strukturasi. (Corpus hominis e capite, trunco et membris constant).
36	Ibin Sino yevropa olimlari talqinida.

VIII. Kreditlarni olish uchun talabalar;

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

Fan bo'yicha talabalar bilimni baholash va nazorat qilish mezonlari

Talabalarning ta'lim natijalari 100 ballik reyting tizimida baholanadi.

Talabalar tomonidan ta'lim natijalari buyicha ballarni konvertatsiya qilish YeCTS (European Credit Transfer System) tizimi asosida amalga oshiriladi.

Ta'lim natijalarini baholash uchun ballar quyidagi tartibda belgilanadi:

Joriy nazorat bali	Oraliq nazorat bali	Yakuniy nazorat bali
Auditoriya mashg'ulotida berilgan topshiriqlarni bajarilganligi uchun – joriy baholash(JB); Mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarilganligi uchun – mustaqil baholash (MIB);	Oraliq nazorat vaqtida javob berganligi uchun – oraliq nazorat bali (ONB); Mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarilganligi uchun – mustaqil ishini baholash (MIB);	Yakuniy nazorat vaqtida javob berganligi uchun – yakuniy nazorat bali (YNB)
Joriy nazoratning maksimal bali 20 ball: $\Sigma JN = JB + MIB$	Oraliq nazoratning maksimal bali 30 ball: $\Sigma ON = ONB + MIB$	Yakuniy nazoratning maksimal bali(YNB) 50 ball.
$\Sigma JN + \Sigma ON > 30$ ball bo'lgan talaba yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.		
Modul(fan)dan o'zlashtirish ko'rsatkichi(O'K): $\Sigma O \cdot K = \Sigma JN + \Sigma ON + YNB$		
$\Sigma O \cdot K \geq 60$ ball bo'lganda modul (fan) o'zlashtirilgan hisoblanadi.		
Talabalarining ta'lim natijalarini baholash mezonlari:		
Daraja	5 ballik tizim (baho)	O'zlashtirish foizda
Professor-o'qituvchi uchun		
A+	4,51 – 5	90 - 100
		Talaba materialni mustaqil ravishda tez o'zlashtiradi: xatolarga yo'l qo'ymaydi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
B+	4,01 – 4,25	86 – 89,9
		Talaba materialni mustaqil ravishda o'zlashtiradi: xatolarga yo'l qo'ymaydi; savollarga to'liq va aniq javob beradi.
		Talaba materiallarni yaxshi o'zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg'ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga
	81 – 85	Yaxshi

B	3,51 – 4,0	71 – 80	to'liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo'lmagan xatolarga yo'l qo'yadi.
C+	3,26 – 3,5	66 – 70	Talaba materiallarni yaxshi o'zlashtirgan, savollarga to'liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo'lmagan xatolarga yo'l qo'yadi. Asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiyinaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to'liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.
C	3,0 – 3,25	60 – 65	Asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiyinaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to'liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi;
F	3,0 dan kam	59 dan past	Materiallarni o'zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg'ulotlarda ishtirok etmaydi

VIII. Talabalar bilimini kredit-baholash tizimi asosida nazorat qilish jadvali va baholash mezonlari

Hemis dasturidagi kredit baholash tizimidagi 100 ball, o'zlashtirish chegarasi esa 60 foiz. Joriy va oraliq nazoratida talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratda esa 50 ball to'playdi.

JN: joriy nazoratga 10 ball va mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajargan talabaga 10 ball jami 20 ball qo'yiladi. **ON** oraliq nazorat(og 'zaki) 30 ball baho qo'yiladi. Mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajargan talabaga 10 ball qo'yiladi. Talaba mustaqil ta'lim topshiriqlarining mavzularini referatlar taqdimot albom (chizma)

shaklida taqdim etib boradi. Har bir amaliy mashg'ulotida bitta amaliy va bitta mustaqil ish mavzusini konseptlashirish lozim. Yakuniy nazorat ishi test shaklida o'tkaziladi. Ita savolga 1 balldan baholanadi. Umumiy 50 ball qo'yiladi.

Asosiy adabiyotlar

1	Rustamova S.Sh., Saydullaeva M.A., Abdullaeva R.M. Lotin tili va tibbiy terminologiya. Darslik. Toshkent. 2017yil.
2	Челявский М.Н. Латинский язык и основы медицинской терминологии. Учебник. Москва. 2007г
3	Xodjayeva L.U., Zohidova X.A., Rahmatullayeva Z. Z. Lotin tili. Darslik. Andijon. 2005 y
4	Qo'shimcha adabiyotlar Kondratyev D., Vylegzhanina O., Knyazeva J., Latin and Fundamentals of Medical Terminology. Grodno. 2005 g.
5	Бондаренко М.А. Латинский язык основы медицинской терминологии. Учебник. Киев. 2007г
6	Turdiyeva K., Hamraqulova M., Berezoovskaya R., Mahkamov M. Tibbiy terminologiya bo'yicha o'quv qo'llanma. Toshkent. 2018 y.
8	Turdiyeva K., Berezoovskaya R., Hamraqulova M., Mahkamov M. Tibbiy terminologiya bo'yicha o'quv qo'llanma. Toshkent. 2016y. Словарь латинско-греко-русско-англо-узбекских медицинских терминов. Агентство по интеллектуальной собственности Республики Узбекистан ДГУ04860. Ташкент. 2017 г.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif	Hazratqulova Ozoda Abdug'aniyevna (996881303)
E-mail	E-mail:ozoda0590@mail.ru
Tashkilot	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti NTM tibbiyot fakulteti tabiiy fanlar kafedras
Taqrizchilar	Lotin tili va tibbiy terminologiya fani katta o'qituvchisi Sh.M.Shirinqulova

Mazkur sillabus universitet o'quv-uslubiy kengashining 2024 yil 29-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Tabiiy fanlar kafedrasining 2024 yil 28-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshligi:

Fakultet dekani:

Kafedra mudiri:

Tuzuvchilar:

